JAARBOEKJE

VAN HET

OUDHEIDKUNDIG GENOOTSCHAP

„NIFTARLAKE"

1953

DRUKKERIJ H. J. SMITS
OUDE GRACHT 231 — UTRECHT

HIC JACET SCIENTIA
H. J. SMITS.

Eere-leden:

Dr Mr J. W. Verburgt, Wassenaar, Oud-Voorzitter.
J. D. Bastert, Breukelen, Oud-Penningmeester.

Bestuur:

Mr Dr N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello, Loenen a. d. Vecht, Voorzitter.
Jhr. P. H. A. Martini Buys, Avenue Concordia 68, Rotterdam O., *wnd. Secretaris.*
G. J. Weyland Jr, Loenen a/d Vecht, Bibliothecaris en Wnd. Penningmeester.
Mgr A. E. Rientjes, Maarssen.
Dr Mr J. W. Verburgt, Wassenaar.
J. D. Bastert, Breukelen.

} Dagelijks Bestuur.

J. Trouw, Abcoude.
A. H. Doude van Troostwijk, Notaris, Breukelen.
Ir J. Loeff, Oud-Loosdrecht.
F. D. Sprenger, Vreeland.
G. Adriaans, Amersfoort.
Pastoor J. M. J. Waterkamp, Abcoude.

Redactie Jaarboekje:

Mr Dr N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello, Loenen a.d. Vecht.
Mgr A. E. Rientjes, Maarssen.
Jhr. P. H. A. Martini Buys.

LEDEN:

Abcoude:
Carmiggelt, Mej. J. W.
Doorn, Dr A. van
Firet, C. J. J.
Gortel, Dr J. H. van
Graaf, J. H. de
Heuven, H. van
Heuven, Mej. M. H. van
Hulst, J. G. van
Pape, W. F.
Quarles van Ufford, Jhr Mr L. A.
Roest, J. van der
Speet, Th.
Timmer, Notaris Ph. W.
Trouw, J.
Veltman-v. Cruyssen, Mevr. A. G.
Vis-Völker, Mevr. C. A. L. M.
Waterkamp, Pastoor J M. J.

Amersfoort:
Adriaans, G.
Chijs, Mej. N. van der
„Flehite" Oudh. Vereen.
Vor der Hake, J. J. G.

Amstelveen:
Achterbergh Jr, J. W. N. van

Amsterdam:
Aa, O. L. van der
Altena, Chr.
Beekman, J. S.
Bond „Heemschut"
Bouman, J. H.
Bussy, Mr A. le Cosquino de
Colenbrander-Overhoff, Mevr. M.
Duyvensz, Fr.
Jantzen, F.Gzn., Ferd. B.
Kater, P. A.
Koninklijk Oudheidkundig Genootschap
Lange, Allert de, C. V.
Leuven, W. van
Niekerk, W.
Pos, Mej. A.G.
Doude van Troostwijk, L. W.
„Vondel", Uitg. Mij. Joost van den N.V.
Weerdenburg, Ab. van

Ankeveen:
Harinxma thoe Slooten, B. A. Ph. Baron van

Apeldoorn:
Fortuyn Harreman, A.
Tombe, Mr A. L. des

Arnhem:
Koekoek, Mej. G.

Baambrugge:
Canter Cremers, Mr J. J.
Grevenstuk, Prof. Dr A.
Lee, Mej. E. van der
Walbeek, J. H. van
Zee, Ds G. van der

Baarn:
Dedel, Jhr. Mr C.
Tegelberg: P. E.

De Bilt:
Pas. W. van der
Doude van Troostwijk, D. W.

Bilthoven:
Jhr. Dr L. M. van Holthe tot Echten.

Bloemendaal:
Koomans, Drs W. H.

Den Bommel:
Kooy, Ds A. v. d.

Breukelen:
Baas, J.
Becker, W. A.
Beek-Janszen, Mevr. Ds E. C. ter
„Beth San", Directie Ver.
Bianchi-Wüstenhoff, Mevr. C. E.
Booy, H.
Bijleveld, Th. Th. M. H.
Colenbrander-Hoekstra, Mevr. A. H.
Colenbrander, H. Th.
Dop, H. R. van
Freytag, F. J. de
Gentis-Vermij, Mevr. de Wed. A. S. S.
Ginkel, Mr H. C. L. van
Goeman Borgesius, Mevr. Th.
Grift, A. van der
Haars, Mej. Mr E. A.
Hoogendoorn, C.
Horst, A. van der
Jong, J. de
Kasteleyn, J.
Klap, C. P.
Kroon, H.
Leisink, Pastoor J. B.
Matthes-Varossieau, Mevr. C. W.
Matthes-de Rooy, Mevr. C. H.
Molenkamp, J.
Oebele Bosma-Bouman, Mevr. L. M. C.
Paulus-Wempe, Mevr. E. M.
Postma, Dr E. B. J.
Pot, J.
Remijnse, Prof. Dr J. G.
Reyden. J. van der
Siljée, J. J.
Six Dijkstra, Ds P.
Smits, P. B. A.
Troostwijk, A. H. Doude van, Notaris.
Vermeulen, J. Th.
Verwijs Kramer, Mevr. A. J.
Vis-Honig, Mevr. A.
Vis Sr., Gerbrand
Vlug, H. M.
Vries, J. G. J. de
Vries-Verbruggen, Mevr. C. F. W. de
Vulpen Jr., W. van
Wijk, Mevr. Mr A. C. van

Breukelerveen (post Tienhoven).
Graaf Wzn., E. de
Homan van der Heide, J.
Pittet-van Linge, Mevr. J. C.

Bussum:
Ahrend, J.
Ahrend-v. Gemund, Mevr. M.
Lubsen, M.
Nordemann, J. G.

Doorn:
Lampsins van den Velden, Jhr J. K.

Driebergen:
Beaufort, Jhr P. P. de
Clifford Kock van Breugel, Jhr. Mr Dr J. R.
Prein, Prof. J. A. M.

Eindhoven:
Bemmel, A. A. van

Epe (Gld.):
Verburgt, Dr Mr J. W

Giessendam:
Sluijs, P. van der

's-Graveland:
Bergh, Th. P. van den
Schimmelpenninck, G. Graaf

's-Gravenhage:
Asser, Mr P. A.
Bak, Mr A. G.
Bak, J. P.
Bureau van de Rijksdienst v. d. Monumentenzorg
Cornet, J. W. G.
Middelberg, Mr G. A. A.
Velsen-Metzelaar, Mevr. W. L. van

Groningen:
Schoemaker, Pastoor F. J.

Haarlem:
Emmeriks, L.

Heelsum:
Ansoul, G.

Hilversum:
Bree, D. de
Frank, Deken H. F.
Metzelaar, C.
Notten, Mej. W. L. van
Smorenburg, J. M.

Kockengen:
Jongeneel, J. C.

Krommenie:
Walbeek, P. van

Laren (N.-H.):
Boetzelaer, R. W. C. Baron van
Leonhardt, G. J. G.

Loenen a.d. Vecht:
As, P. van
Beusekom-van Foreest, Mevr. de Wed. Mr F. C.
Blankenberg, B. H.
Blok Jr., J. W.
Breman, A. J.
Erdmann, Mr R. H.
Hofwegen, G. van
Horring, Mej. L. Z.
Joncheere-van Dijk, Mevr. C. H. de
Kampen, J. W. van
Kappeyne van de Coppello, Mr Dr N. J. C. M.
Kappeyne van de Coppello-van Panhuys, Mevr. Th. E. C. M.
Kappeyne van de Coppello-Wijgers, Mevr. E. J.
Kempen, Nots, J. M. C. van
Lamme, J. G.
Linde, Dr S. van der
Sandtmann, Mevr. E. F. A.
Snijder, M.
Sondaar, L. H.
Tervooren, H. A. P. M.
Weyland, Jr, G. J.

Loenersloot:
Kalff Azn., G.
Nagell-Martini Buys, Bar.esse M. F. M. v.

Loosdrecht:
Boeschoten, J.
Doude van Troostwijk, Mr J. H. M. A.
Freese, J. P.
Loeff, Ir J.
Swinderen, Jhr Q. J. van
Voogsgeerd, W. J.
Vunderink, Mr J. L.
Wieringen, Dr C. W. van

Lunteren:
Thomassen à Thuessink van der Hoop van Slochteren, Dr M. P.

Maarssen:
Agterberg, J.
Alleman, J. G.
Bastert, J. D.
Dekker.
Dorp Sr., C. van
Droogenbroek, H. J. van
Feyten, A.
Groot- de Vries, Mevr. P. C. de
Heul, G. de
Hoekstra, Dr Sj.
Kroon, G.
Mol, B. C. J. de
Remijnse, M.
Rientjes, Mgr A. E.
Ruiter, H. J. de
Rijsterborgh, C. J.
Sandick, J. W. W. A. G. van
Schaik, Mr Dr Th. E. E. van
Schipper, A. P.
Servaas, J. N.
Vader, Nots. H. P.
Verkuil, M.
Wymstra, W.

Maarsseveen:
Huydecoper van Maarsseveen, Jhr. J.
Rijn, J. G. van

Maartensdijk (U.):
Steyling-Grevenstuk, Mevr. A.
Steyling, Dr W. J.

Naarden:
Oudenniel, C. G. van
Verburgt, Dr G.
Wentink-Boon, Mevr. G.

Nederhorst den Berg:
Krol, J. J. F.
Pos-Kofoed, Mevr. C. A.
Voorn, G. A. van der

Nieuwersluis:
Beelaerts van Blokland-Jessurum, Mevr. Mr B. R. J.
Blijdenstein-Cruys, Mevr. C. E. B.
Doude van Troostwijk, Mr W. I.
Schmal Jr., J. P.
Slik-Scharf, Mevr. B. van der

Nigtevecht:
Hennipman, C.
Wees, G. A. van

Nijmegen:
Lindenhout, H. J. van 't

Oosterbeek:
Beusekom, Mr E. van

Overveen:
Vries-van der Lee, Mevr. A. de
Warnaars, H. B. F.
Witzel, B.

Rilland-Bath:
Spaan, D. C.

Rossum:
Meijer, A. F. van Goelst

Rotterdam:
Bastert, J. N.
Bibliotheek en Leeszalen der Gem. Rotterdam
Martini Buys, Jhr P. H. A.

Rijswijk (Z.-H).:
Geertzema, W. H.
Monté, Mevr. A.

Soest:
Bentinck, Mr S. P. Baron

Soesterberg:
Haselen, Mr J. van

Utrecht:
Adels-Vermeulen, Mevr. M.
Biegelaar Jr, J. B. P.
Bogaard, P. H.
Burg, Plebaan J. van der
Hagenouw, J. G.
Historisch Genootschap
Lip-Kibbeling, Mevr. J. v. d.
Mesdag-Spier, Mevr. M. T.
„Oud-Utrecht", Ver.
Provinciale Bibliotheek
Ridder, Mevr. A. Ph.
Ruwers-Becker, Mevr. E. W.
Smits, H. J.
Soeten, H. J. de
Tange-van Keeken, Mevr. Wed. Dr H. M. van
Théonville, F. W. G.
Tombe, Mr J. H. des
Ven, Dr A. J. van de
Verburgt, Dr P. J. G.
Vor der Hake, J.
Vuurst de Vries, Dr H. van der
Wilbrenninck, J. C.
Woerden, A. W. F. C. van

Velp:
Boetzelaer, V. L. Baron van

Vinkeveen:
Vries, J. de

Vreeland:
Bree, B. van
Cleyn Brem, R. M. J. de
Duveen, Mej. T.
Hartung, O. E. K.
Huting, Ds H.
Sprenger, F. D.

Wageningen:
Kniphorst's Boekhandel

Wassenaar:
Honders, Dr H. J.
Wieder Jr., F. C.

Weesp:
Breijer, K.
Dockum, W. A. van
Lindeboom, G.

Weesperkarspel:
Klaveren, H. W. van

Wijk bij Duurstede:
Dijkman-Schoenmaker, Mevr. G. J. E.
Thieme Sr., Mej. A. C.

IJsselstein:
Cool, A. G., Notaris.

Zaandijk:
Honig, G. J.
Vis Jr, Gerbrand

Zeist:
Lantsheer, J. A.

Zuilen:
Wit, H. C. de
Wijk, J. A. van

JAARVERSLAG 1952.

Op 17 Juni 1952 had in Hotel „Het Statewapen" te Breukelen de jaarvergadering plaats. Aanwezig waren volgens de presentielijst 24 leden.

De notulen van de vorige vergadering en het Jaarverslag werden door de secretaresse voorgelezen en onveranderd goedgekeurd. Daarna werd door de wnd. penningmeester het financiële verslag uitgebracht. Mevrouw Veltmann verklaarde namens de commissie voor het nazien der rekening van de penningmeester, dat de boeken in orde waren bevonden en bracht deswege hulde aan de penningmeester.

Vervolgens kwam het bestuursvoorstel tot verhoging van de contributie tot ƒ 4.— per jaar aan de orde, welk voorstel met algemene stemmen werd aangenomen.

Bij de bespreking over de plaats, waar het 40-jarig bestaan van het Genootschap zou worden gevierd, werden onder meer genoemd: De Hoge Veluwe, Arnhem, Wijk bij Duurstede en Brugge. Bij de stemming verkregen de laatste twee steden evenveel stemmen, waarop de voorzitter voorstelde vast te stellen, dat ditmaal naar Wijk bij Duurstede zou worden gegaan en volgend jaar Brugge te bezoeken. Aldus werd besloten. De excursie-commissie werd als volgt samengesteld: De voorzitter, de secretaresse en de heren Adriaans, Bastert en Martini Buys, terwijl als datum werd vastgesteld 29 Juli 1952.

De heer Trouw verzocht in het volgende Jaarboekje weer een verslag van de Vechtcommissie en Niftarlake-literatuur te willen opnemen.

De voorzitter deelde mee, dat het dringend nodig is een actie te beginnen om de schone buitenplaatsen aan de Vecht te behouden voor gezinsbewoning. Ook de korenmolen te Loenen aan de Vecht kwam ter sprake.

De bijdrage aan de Commissie voor de Vecht en het Oostelijk- en Westelijk plassengebied werd vastgesteld op *f* 25.—.

Ten slotte klaagde de heer Trouw over de vele woon- en werkschepen, die het landschap ontsieren.

Tot zover het verslag over de vorige jaarvergadering.

Op 24 Juni 1952 overleed nog vrij onverwacht onze zeer gewaardeerde secretaresse Mejuffrouw W. F. Grevenstuk. Haar verdiensten voor ons genootschap werden in het jaarboekje herdacht. Het bestuur was bij haar begrafenis vertegenwoordigd.

Op 29 Juli had de excursie naar de plaatsen Wijk bij Duurstede en Rhenen plaats, waarvan U het verslag van de hand van de heer Adriaans in het Jaarboekje hebt kunnen lezen. Aan de koffiemaaltijd in Hotel Pabst te Doorn werd door de Voorzitter en andere leden gesproken naar aanleiding van ons 40-jarig bestaan. Getuige de stemming, die er op deze excursie heerste, kan zij zeer geslaagd worden genoemd.

Door het overlijden van onze secretaresse zeer kort na de vorige ledenvergadering werden de secretariaatswerkzaamheden vertraagd en verscheen het Jaarboekje veel later, dan het bestuur zich had voorgesteld. De klacht, dat de leden-schrijvers hun bijdragen veel te laat inzenden, kan helaas ook nu weer worden herhaald.

In de bestuursvergadering van 20 December werd het bestuurslid de heer Martini Buys bereid gevonden tijdelijk het secretariaat waar te nemen, totdat een geschikte opvolger zal zijn gevonden.

Gedurende het verslagjaar bleef het ledenaantal vrij constant; aan het einde 274 tegen 273 aan het begin. Na het verslagjaar is het ledental, zoals te verwachten was, door de contributieverhoging teruggelopen. Laat ons dit een aansporing zijn met hernieuwde ijver aan de bloei van ons Genootschap verder te werken.

De wnd. secretaris:

MARTINI BUYS.

Loenen aan de Vecht, 17 Juli 1953.

STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN BOEKJAAR 1952.

ONTVANGSTEN:

Batig saldo	ƒ	438.53
Contributies	„	740.65
Extra bijdragen	„	140.—
Verkochte jaarboekjes	„	148.50
Excursie (voordelig saldo)	„	31.07
	ƒ	1.498.75

UITGAVEN:

Totale kosten jaarboekje	ƒ	812.51
Diverse onkosten: zaalhuur, druk- en incassokosten, porti enz.	„	85.20
Bijdrage Commissie voor de Vecht en het O. en W. Plassengebied	„	25.—
Batig saldo	„	576.04
	ƒ	1.498.75

De Penningmeester:

G. J. WEYLAND Jr.

Excursie 1953.

Op Zaterdag 6 Juni verzamelden zich een achttiental leden wederom voor het reisbureau Hagenouw, om zich, voorzien van koffertjes en tassen, te begeven naar een landstreek, waar de leden van „Niftarlake" nog nooit een bezoek hadden gebracht. Het was jammer, dat wij ditmaal verschillende vertrouwde figuren onder de deelnemers misten.

De tocht, die van het begin tot het einde door mooi weer werd begunstigd, leidde eerst naar Rotterdam, waar nog twee deelnemers werden opgenomen. Het expressieve nieuwe beeld van Ossip Zadkine herinnerde er met zijn wanhoopskreet aan hoe deze stad in Mei 1940 van bijna al zijn monumenten werd beroofd. Vanuit de autobus was goed te zien hoe ver de wederopbouw al weer was gevorderd.

Na door de Maastunnel te zijn gegaan werden in een snel tempo de brug bij Dordrecht en die over het Hollands Diep gepasseerd. Ook het nemen van de grens heeft slechts een korte tijd in beslag genomen. Onwillekeurig wordt de tijd bekort door nieuwe beelden en indrukken, die men ontvangt, wanneer de eigen streek voor een andere wordt verwisseld. Het was juist de tijd, waarin de rhodondendrons, die in Zuid-West-Brabant zo talrijk zijn, de wegen en bossen met hun kleuren opvrolijkten.

Het enige, wat vermelding verdient in de streek voor en na Antwerpen is de kathedraal, die het silhouet van deze stad zo mooi beheerst. We denken dan de storende wolkenkrabber maar weg.

Met de tijd was zo ruim rekening gehouden, dat het mogelijk was de grote weg naar rechts af te slaan en een kort bezoek te brengen aan St. Niklaas, het industriële middelpunt van het land van Waas. Weinig steden kunnen zich beroemen op zulk een groot marktplein, dat ons een ruim uitzicht bood, terwijl wij in een café een kopje koffie dronken. Recht tegenover ons werd

het oog getroffen door drie mooie Renaissance-gevels; overigens bezit het marktplein geen merkwaardigheden. Wij waren te vroeg in het jaargetijde om op onze verdere tocht in de nabijheid van Gent te kunnen genieten van de bloemkwekerijen.

Bij de blijde inkomste in Gent werd abusievelijk een verkeerde weg gereden, waardoor wij terecht kwamen op het St. Pietersplein; gelukkig maar, want het is een van de bekoorlijke stille pleinen van Gent. Aan de Oostzijde staat de St. Pieters abdij met daarnaast de in de 17e eeuw gebouwde St. Pieterskerk.

Spoedig werd de weg naar het centrum der stad gevonden en het duurde niet lang of op de Graslei kon worden gestopt om de leider van die middag, de heer Adalbart van der Walle, directeur van het Museum van Sierkunst te begroeten.

Intussen was er volop de gelegenheid de zeldzaam mooie gevels van de Graslei te bewonderen. Onder deze gildehuizen zien wij ook de uit omstreeks 1200 dagtekenende gevel van het koornstapelhuis.

De heer Van der Walle leidde het gezelschap naar de Koornmarkt, waar schuin tegenover de St. Niklaaskerk in restaurant Venise werd genoenmaald. De maaltijd duurde wel wat lang, zodat het gezelschap zich na afloop snel op weg moest begeven, om het programma, dat de heer Van der Walle zich voorgesteld had ons te laten zien, te kunnen afwerken.

Eerst ging de middagtocht langs de Hal met Belfort naar de St. Baafskerk. In een Noordelijke koorkapel werd het bekende schilderij van Peter Paul Rubens (1577—1640) bezichtigd, voorstellende de bekering en inkleding door bisschop Amandus van de heilige Bavo. [1]) De heer Van der Walle beschouwde dit schilderij als een welkome inleiding tot het bezoek aan het Lam Gods van de gebroeders Van Eijck. Beide schilders, Van Eijck zowel als Rubens, zijn hoogtepunten in de ontwikkeling van de Vlaamse kunst; hoogtepunten, die samenvallen met jaren van welvaart tot in de 17de eeuw, want na de Munsterse vrede (1648) werd Vlaanderen pas goed door Holland van de zee afgesloten. Deze afsluiting en de langzame en geleidelijke ontwikkeling sedert de tweede helft der achttiende eeuw, zijn er de oorzaak

---

[1]) De heilige Bavo leefde in de zevende eeuw in Gent, alwaar zijn stoffelijke resten zijn bijgezet. De uitgebreide handel tussen Gent en Haarlem was er de oorzaak van dat na Gent ook Haarlem hem tot patroon verkoos.

van dat de Vlaamse steden zoveel stedeschoon uit vroeger dagen hebben kunnen bewaren, totdat de algemene belangstelling en bewondering het behoud ervan heeft verzekerd.

Rubens schildert ons in zijn bekering van Bavo een dramatisch en dynamisch gebeuren, waarbij niet alleen door de kleuren en schaduwen, maar ook door de compositie bestaande uit diagonalen onze aandacht geheel op het wonder van de bekeringsdaad wordt gevestigd. Bij de gebroeders Van Eijck is de handeling van het Lam Gods, dat aan de engelen bloed geeft, verstild tot een groots schouwspel van aanbidding, waarbij de figuren in felle kleuren tot in de kleinste bijzonderheden zijn uitgewerkt.

Met de heilige Amandus zitten we midden in de oudste geschiedenis van Gent. De naam Gent komt vermoedelijk van „Monding" n.l. die van de Leie in de Schelde. De heilige Amandus stichtte er de Baafsabdij en de Pietersabdij. Nadat de Noormannen deze streek voorgoed hadden verlaten, vestigde ook de graaf van Vlaanderen zich te Gent, door aan de Leie een castrum te bouwen, waaruit het latere Gravensteen is ontstaan. In de schaduw van de genoemde abdijen en het castrum ontwikkelde zich de nederzetting („portus") van koop- en ambachtslieden in de twaalfde eeuw. Reeds spoedig blijkt de stadsgeschiedenis een autonome sociale en politieke ontwikkeling te hebben, die ons aan de onrustige historie van Utrecht in de Noordelijke Nederlanden doet denken.

Een beschrijving van het Lam Gods, dat door de engelen Zijn Bloed in een kelk laat opvangen, zullen wij niet geven, omdat de schoonheid van dit altaarstuk alleen „gezien" kan worden. Wel willen we nog vermelden, dat we op de achtergrond de Domtoren van Utrecht zagen en dat ons opnieuw trof de meedogenloze scherpte waarmede de Van Eijcken het wel zeer onsympathieke gezicht van de donator Jodocus Vijdt hebben waargenomen. Door een dienst op het koor konden we helaas de kerk niet uitvoerig bezichtigen.

Na dit hoogtepunt van onze tocht reden we langs het Gerard de Duivelsteen (± 1245) naar het Bijloke-museum, dat wegens werkzaamheden was gesloten. De bezichtiging van de fraaie laatgotische gevel van het vroegere refter met zijn fijne traceringen vergoedde deze teleurstelling.

Vervolgens leidde de heer Van der Walle ons langs de kleurige groente- en vruchtenmarkt naar het Gravensteen, de grafelijke

burcht, die door zijn strategische ligging de stad tot in de dertiende eeuw zal hebben beschermd en beheerst. Aangenomen mag worden, dat het oude castrum door de eerste graven van Vlaanderen in de tiende eeuw is gesticht, waarvan hier en daar nog resten over zijn. In 1180 is het, blijkens een inschrift boven de ingangspoort aanzienlijk uitgebreid en verder versterkt, zodat het toen ongeveer de vorm verkreeg, die het nu nog heeft.

We bezichtigden er onder de deskundige leiding van de heer Van der Walle, die zelf van het Steen een uitvoerige studie maakt, de vermoedelijke vroegere kapel boven de ingang, de weergangen, de vroegere verblijven, waarin nu een museum is gevestigd, en na een wenteltrap te hebben bestegen, werd algemeen genoten van het schitterende uitzicht, dat men van het platte dak met zijn hoektorenjes heeft op de stad met zijn vele torens. Na beneden ook de romaanse paardenstallen nog te hebben bekeken, begaven wij ons naar het Museum van Sierkunsten, waarvan onze leider directeur is en waar hij ons toestond onze dorst te lessen en van de lange tocht door de stad uit te rusten. Intussen kon het museum worden bekeken en kregen wij een indruk van de 17e en 18e eeuwse binnenhuiskunst in Vlaanderen en daarbuiten. Het gebouw werd in 1752 gesticht door De Coninck.

Het doel, dat het museum zich stelt volgens de door het stadsbestuur uitgegeven gids, n.l. het leveren van modellen voor technici, doet ons wel sterk verouderd aan. De voorzitter heeft de heer Van der Walle onze welgemeende dank overgebracht voor de zeer belangwekkende middag, die hij ons heeft bezorgd, zonder dat enige moeite hem te veel was.

Na dit afscheid ging het in snelle vaart naar Brugge, waar men ons in Hotel Van Eijck aan het diner verwachtte.

Verschillende leden hebben laat in de avond nog een blik geworpen op de feestelijke verlichting van allerlei typische en schilderachtige hoekjes, waaraan Brugge zo rijk is.

In onze grote moderne steden, die niet meer die sterke overgang van stad op platteland hebben, zoals wij dat nog op oude profielgezichten van steden kunnen zien, missen wij het gevoel van bescherming, dat vroeger de poorters achter de wallen en muren hebben gehad, wanneer zij door klokgelui, dat over de gehele stad weerklonk van tijd of gevaar op de hoogte werden gebracht.

Deze gedachten hielden mij bezig toen de zware klokken van de Halletoren regelmatig hun tonen in de Zilverstraat lieten wegsterven. Mijn fantasie werd verder opgewekt door het uitzicht van uit mijn hotelkamer op een prachtige achtergevel van een winkel aan de Steenstraat. Gelukkig was deze achtergevel nog niet gerestaureerd, anders had hij misschien ook al een zodanige opknapbeurt gekregen, waarmee ontelbare gevels van Brugge hun kil en décorachtig aanzien verworven hebben.

Des Zondagochtends na het ontbijt leidde de tocht eerst naar de stille binnenhof van de Halle, die aan de korte zijden een mooie Renaissance zuilengalerij bezit. De Halle is het symbool van de handelsmacht, die Brugge in de Middeleeuwen heeft bezeten. Oorspronkelijk van hout gebouwd, werd in de tweede helft der dertiende eeuw met de bouw van de huidige Halle en Halletoren begonnen. In 1482 werd de achthoekige bovenbouw van de toren voltooid. Zij heeft in vroeger tijden nog een vrij hoge spits gehad.

Op de markt staan de standbeelden van Breydel en De Coninck, de helden van de Gulden Sporenslag (1302), waarbij het Vlaamse volk met goed gevolg de opdringende Franse invloed weerstond.

Door de Breydelstraat bereikten we de burgplaats. Hier was het middelpunt van de grafelijke burcht, waarvan Boudewijn II van Vlaanderen vermoedelijk de stichter is geweest in de negende eeuw en waar omheen de stad zich in de volgende eeuwen heeft ontwikkeld.

In de zuidelijke hoek van de Burg bevindt zich de Basiliek van het heilig Bloed, bestaande uit twee boven elkaar gelegen kapellen. De onderste is nog geheel in Romaanse stijl (± 1150), terwijl de bovenkapel, die wij langs een met medaillons en wapenschilden versierd portaal en draaitrap, bereikten, in geheel gotische stijl gebouwd is.

De bovenkapel is die van het heilig Bloed, zo genoemd vanwege het heilig Bloed, dat in een kunstig bewerkte „Rijve" bewaard wordt. [1]) Deze rijve werd in 1617 door de Brugse goudsmid Jan Crabbe gemaakt en wordt thans bewaard in het zich naast de kapel bevindende museum, waar ook nog verschillende schilderijen zijn te zien. Naast de kapel van het heilig Bloed

[1]) De reliek van het heilig Bloed werd in 1149 door Dirk van den Elzas, graaf van Vlaanderen, uit het Heilige Land meegebracht.

bevindt zich het raadhuis met zijn prachtige helaas veel te sterk herstelde gevel in Vlaamse laatgotische stijl, terwijl hiernaast de belangrijke gevel van de Oude Griffie in vroegrenaissance stijl (1537) werd ontworpen.
Hieraan grenst het gerechtshof, dat met zijn van 1722—1727 gebouwde gevel een heel wat soberder indruk maakt dan de naastgelegen weelderige oudere gevels. Het werd grotendeels gebouwd op de plaats van het paleis van het Vrije, dat weer werd voorafgegaan door het oude Kasteel, waar door de graven van Vlaanderen werd hof gehouden.

Over het binnenhof bereikten we door de moderne rechtszaal de oude rechtszaal, nu museum, van het Vrije, welke over het water uitziet op de Steenhouwersdijk. De zaal is beroemd om zijn zeer rijk in hoogrelief uitgevoerde gebeeldhouwde schouw in vroeg-renaissance stijl (1529—31). Het midden wordt ingenomen door het beeld van Karel V, geflankeerd door de medaillons met de borstbeelden van zijn ouders, Philips de Schone en Johanna de Waanzinnige. Ter weerszijden van het uitstekende middengedeelte bevinden zich de vier grootouders van den keizer. [1]) In sappig Vlaams werd door de zaalwachter de geschiedenis van Suzanna en de ouderlingen verteld, die in albast is gebeeldhouwd in de vier vakken, waarin het fries van de schoorsteenkap is verdeeld. De gehele schouw is bovendien overvloedig met wapens en ornamenten versierd. De zaal is verder nog aangekleed met wandtapijten, vorstenportretten en andere schilderijen.

De wandeling werd voortgezet door de Blinde Ezelstraat naast de Oude Griffie naar de Groene Rei. Hier toonde Brugge zijn grootheid in het kleine; want behalve allerlei grote kunstwerken, welke de stad rijk is, wordt de bekoorlijkheid van Brugge in het bijzonder gevormd door de schilderachtige straten en reien, de stemmige pleinen en de vele kleine naamloze kunstwerken, die meer tot de volkskunst moeten worden gerekend. Zo zagen we op verschillende hoeken van straten kleine devotiebeeldjes onder een baldakijntje of in een nis. Zij doen het in hun eenvoud zo goed tegen de ranke gevels met hun fijne profileringen en spreken ook nu de voorbijganger nog aan. Dit ver-

[1]) Van vaderszijde: Maximiliaan van Oostenrijk en Maria van Bourgoundië; van moederszijde: Ferdinand van Arragon en Isabella van Castilië.

trouwde beeld van Brugge roept bij de vreemdeling een zekere weemoed op naar vroegere tijden, al wordt het verleden door de moderne mens wel eens te veel of verkeerd geïdealiseerd.

Op de Groene Rei bestegen wij een kleine stoep; wij traden binnen en werden verrast door een eenvoudig altaar van bescheiden afmetingen in barokstijl, dat in zijn opschrift vertelde, dat wij ons bevonden in het „Godtshuys opgerecht ende gefundeert door François van Beversluys met Magdalena van Westveldt, syn Huysvrouwe, Anno 1708".

Die dag stond het kleine gezelschap geheel onder de leiding van de voorzitter, die, gewapend met een gids, ons overal waar dat nodig was met tekst en uitleg diende.

Inmiddels hadden wij, gaande langs de Vismarkt, over de huidenvettersplaats, waar nu nog het „Ambagtshuys der Huydenvetters" staat, het Stedelijk Museum bereikt. Het museum ontleent zijn bijzondere betekenis aan de vroege Vlaamse meesters, waarvan zich prachtige panelen in de eerste zaaltjes bevinden. Wij vermelden hiervan alleen: „Van Eijck, vertegenwoordigd door zijn „Madonna met de Kanunnik Van der Paele"; terwijl Hans Memling aanwezig is met zijn „Christoffel, het Christuskind dragende". En zo vervolgende zouden wij alleen nog de namen van de schilders Rogier van der Weyden, Hugo van der Goes, Gerard David, Jan Provoost en Jeroen Bosch willen noemen. De rij der grote schilders kunnen wij in dit museum besluiten met Pieter Pourbus en Lanceloot Blondeel.

Na dit bezoek werd naar de onze Lieve Vrouwekerk gewandeld. De bezoekuren waren echter zodanig, dat het in verband met de dagindeling beter leek het noenmaal vervroegd in Hotel Van Eijck te nemen. Aldus werd gedaan en het werd ons galgemaal in België. Het gezelschap begaf zich hierna naar de Burgplaats, dichtbij het standbeeld van Jan van Eijck, waar het uitgangspunt voor de middagtocht was. Het eerste doel was het Sint Janshospitaal, een kostelijk complex van oude gebouwen, gelegen langs het water van de Reye en tegenover de Onze Lieve Vrouwekerk, waarvan de geschiedenis teruggaat tot in de twaalfde eeuw. Deze gebouwen behoren nog geheel tot het hospitaal, al heeft men er in de moderne tijd een nieuw ziekenhuis naast gezet. De oude kapittelzaal is herschapen in een museum, waar verschillende onovertroffen werken van Hans Memling zijn te zien. Laten wij slechts twee van zijn meest belangrijke kunst-

werken vermelden. Eerst het mystieke huwelijk van de heilige Catharina; het grote drieluik, dat in 1479 werd voltooid. In het midden der zaal bevindt zich de Rijve van Sinte Ursula, welke in de zes zijpaneeltjs de geschiedenis van Ursala en de elf duizend maagden verhaalt. Vanaf het binnenhof van het hospitaal hadden wij een prachtig gezicht op Onze Lieve Vrouwekerk.

Met de autobus begaven we ons vervolgens naar het Katalijnevest, van waar de wandeling naar het Begijnenhof een aanvang nam. Langs het stille Minnewater gaande zagen wij al van verre het oude sashuis, dat Maurits Sabbe tot een gedenkteken van zijn eigen arbeid heeft gemaakt. Welk een groot verschil met vroeger, als we bedenken, dat het Minnewater in de Middeleeuwen de binnenhaven van Brugge was.

Over de Reye leidt een gemetselde boogbrug naar het begijnhof, voluit genaamd „Het prinselijk begijnhof ten wijngaerde". De begijntjes waren druk bezig in de hof het pad met bloemen te versieren, terwijl zij in de toegangspoort een altaar hadden opgericht; zij verwachtten er de komst van de processie, die wij des ochtends op de Burgplaats hadden zien voorbijtrekken en die ongetwijfeld een rondgang over het begijnhof zou komen doen. De voornaamheid van het schilderachtige begijnhof wordt nog verhoogd door de statige zwanen, die zich vanaf de toegangsbrug door de bezoekers laten voederen; vroeger was het houden van zwanen, de zwanendrift, een heerlijk recht; geen wonder dat de Bruggenaren nog zo trots op hun zwanen zijn.

De wandeling terug leidde wederom langs het Minnewater. Op het eerste gezicht doet de naam van dit water poëtischer aan dan het verdient, want vermoed wordt dat deze afgeleid is van gemeente- of meene-water.

De bus bracht het gezelschap weer naar de Onze Lieve Vrouwekerk. In de vroege Middeleeuwen stond op die plaats al een kapel. De kerk met de toren verkreeg in de dertiende eeuw in hoofdlijnen haar huidige vorm. In het zuidelijk dwarsschip bevindt zich op een vrij groot altaar het prachtige wit-marmeren beeld van Maria met het Christuskind. Het werd vóór 1509 door Michel Angelo gemaakt en behoort tot de mooiste kunstwerken, die Brugge nog sieren. In 1514 werd het aan de O.L. Vrouwkerk gegeven en het moet door zijn zuiver Italiaanse stijl toen wel een hele omwenteling van de kunstopvattingen der Bruggenaren hebben teweeggebracht. Immers een geheel andere geest ademt

nog het uit dezelfde tijd daterende grafmonument van Maria van Bourgondië, dat gegoten werd door de Brusselse zilversmid Pieter de Beckere. De schoonheid van dit werk beseffen we pas goed als we Maria's beeld vergelijken met dat van Karel de Stoute, dat een zestigtal jaren later door Jacob Jonghelinck van Antwerpen werd gegoten. In dit laatste beeld vermocht de gieter alleen nog met vakmanschap een schamele poging tot een waardige tegenhanger van Maria's beeld te bereiken. De Kapel, waarin deze grafmonumenten staan, deed ons met de vele schilderijen aan een opslagruimte voor oude kunst denken, en wij vragen ons af waarom deze monumenten, die veel ruimte nodig hebben, niet meer op de plaats (het koor) staan, waarvoor zij zijn ontworpen.[1]) De kostbaarheid van het Lam Gods maakt het ons helaas onmogelijk, wat dit kunstwerk betreft, dezelfde klacht te uiten.

De kapellenkrans verder langslopende zagen wij aan de Noordzijde de fijnbewerkte laatgotische loge der heren van Gruuthuuse, van waaruit zij de dienst op het koor konden gadeslaan. Deze loge is bereikbaar vanuit het Hof der heren van Gruuthuuse, wier devies „Plus est en vous" nog steeds de loge siert.

Het is ondoenlijk hier nog afzonderlijk de vele kunstwerken te vermelden, die de O.L. Vrouwekerk bezit. Laten we ons nog vergenoegen met de namen van de kunstenaren Pieter Pourbus en Barend van Orley. Na een uitvoerig bezoek verlieten wij de kerk om andermaal de poort van het Sint Janshospitaal binnen te treden ten einde de merkwaardige verzameling oude meubels te zien, die in het oude kloosterpand zijn ondergebracht; bijzonder belangwekkend was ook de oude apotheek met zijn zeventiende-eeuwse inrichting. Deze antieke apotheek is nog steeds geheel in bedrijf ten dienste van het hospitaal.

Hiermede was ons programma voor de tweede dag geëindigd en wie dacht, dat de terugtocht toen vlug kon worden aanvaard vergiste zich wel sterk, want tijdens ons bezoek aan de O.L. Vrouwekerk en het Sint Janshospitaal, had zich een grote optocht voor de kerk opgesteld, die ons de weg versperde. Zij kwam slechts moeizaam in beweging en bood ons hierdoor ruimschoots de tijd te zien hoe de weg van de melk van koe naar consument wordt afgelegd. Ook deze hindernis werd goed genomen.

[1]) Het getuigt buitendien van gebrek aan piëteit voor de betrokken overleden personen.

Zo lieten wij dan na deze welbestede dag „Brugge die Scone" weer achter ons en wierpen wij tussen de bomen door nog een laatste blik op de drie torens van Brugge; de stad, die langzamerhand een tastbaar begrip is geworden voor de gouden tijd van Vlaanderen.

Brugge werd ook de stad van Hans Memling; de schilder woonde er van 1465 tot aan zijn dood in 1494. Verschillende zijner meesterwerken bleven in zijn stad; de overige grotere en kleinere werken van zijn hand bevinden zich verspreid over de gehele wereld, waar zij getuigen van de vroomheid en de scheppingskracht van het Vlaamse volk.

De terugtocht ging langs dezelfde weg als die het gezelschap op de heenreis had gevolgd. Na het overschrijden van de grens werd onze honger gestild in Restaurant Krabbebossen in Rijsbergen en de tocht verliep verder zonder enig oponthoud tot hare beëindiging in Utrecht.

Zo was dan deze excursie, de eerste die ons Genootschap naar het buitenland heeft gemaakt ten einde en wij geloven wel gerechtigd te zijn haar hier als geslaagd te mogen boekstaven.

MARTINI BUYS.

Onze Bibliotheek.

„Bibliotheek" is nog wel een wijds woord voor de geringe verzameling boeken, tijdschriften en kleinere werken, welke tot heden bijeengebracht konden worden. In de jaarboekjes 1942 en 1948 is een opsomming gegeven van de voorraad, destijds aanwezig. Voor de nieuwe leden zal het niet ondienstig zijn opnieuw een volledig overzicht te geven. Wij zullen de boeken vermelden in de volgorde van de genoemde jaarboekjes en daarna de na 1948 verworven werken.

Utrechtsch Bisdom (Oudheden, kerkelijke gebouwen enz.), 1719, 3 delen;
Kabinet van Nederlandsche en Kleefsche Oudheden,
M. Brouërius van Nidek en I. le Long.
Amstellandsche Arkadia, 1773,
Daniël Willink.
Utrecht en derzelver fraaye omstreken, ca. 1850,
N. van der Monde.
Daniël Willinks Bloemenkrans van Christelijke liefde- en zedegedichten;
C. Bruins dichtmatige gedachten over 150 bijbelsche printverbeeldingen, 1727.
Ons voorgeslacht, (deel 5 ontbreekt),
W. J. Hofdijk.
Tooneel der Vereenigde Nederlanden, in historisch, genealogisch, geographisch en staatkundig woordenboek, 1725,
François Halma.
Vredelant in vroegere tijden, Toespraak door Burgemeester J. A. E. Backer te Vreeland in 1894.
Enige kleinere geschriften, overdrukken enz. onder meer over de kerk en het orgel te Loenen.

Schoonheid aan de Vecht, (Heemschutserie),
Dr R. van Lutterveld.
Het lustoord tusschen Amstel en Grebbe, 1837,
J. B. Christenmeyer.
Geschiedenis van het slot te Muiden, 1828;
Hooft's leven, Jacobus Koning.
Onze Lieve Heer op zolder, Geschiedenis van het schuilkerkje 't Haantje en Museum Amstelkring, 1938,
Leon. van den Broeke.
Catalogus van verkoop op Gunterstein, Breukelen op 27 en 28 Mei 1936, met foto's.
Ordonnantie rakende Gabelle of Weg- en Bruggeld van het Zandpad tusschen Breukelen en Ouderkerke, 1774.
Reglement op de bus te Tienhoven en Oud-Maarsseveen, 13 October 1765, drie exemplaren;
Agnes Block, Vondels nicht en vriendin, 1943.
Dr Cath. van de Graft.
Aartsbisschoppelijke Musea te Utrecht,
diverse jaarverslagen.
Kasteelenboek der Provincie Utrecht, samengesteld door den Prov. Utr. Bond v. Vreemdelingenverkeer,
Jhr Mr Dr J. R. Clifford Kocq van Breugel.
Tusschen Vecht, Eem en Zee, 1934.
Dr Henri Polak.
De Zoom van het Gooi, 1936,
Dr Henri Polak.
Het Kerspel Jutfaas, opnieuw bewerkt en aangevuld door Kapelaan J. G. Böcker.
Koninklijk Oudheidkundig Genootschap te Amsterdam,
Diverse jaarverslagen.
De Dom van Utrecht,
G. van Klaveren.
De kloostergang van den Dom te Utrecht, 1911,
Dr Gerard Brom;
De Dom te Utrecht,
Jonkvr. Dr C. H. de Jonge.
Historische wandelingen, 1909,
Dr H. J. Broers.
Gedenkboek der Utrechtsche Hooge School, 1837.
Mr L. Ph. C. van den Bergh.

Utrecht voorheen en thans, tijdschrift voor geschiedenis, oudheden en statistiek, jaargang 1846.
Utrechtsche Volksalmanak,
Diverse jaargangen.
Vereniging „Oud Utrecht",
Diverse Jaarboekjes en Maandbladen.
Gids voor Utrecht, 1916,
C. W. Wagenaar.
Gidsen van de Provincie Utrecht,
Circa 1880 en 1921.
Amsterdam in zijn opkomst en aanwas, 1760, 1765 en 1767,
Jan Wagenaar.
Oud-Amsterdam (100 stadsgezichten), 1907,
L. W. R. Wenckebach.
Uit onze oude Amstelstad, 1891,
Mr N. de Roever.
Wandelingen door Nederland, 1878, deel 4 ontbreekt,
J. Craandijk en P. A. Schippers.
Door Nederland (Uit het Engels van Charles Wood), 1878,
C. Baarslag.
Zeden en gebruiken aan de Zaanstreek, 1874,
Dr G. D. J. Schotel.
De Nieuwe Kerk te Delft, 1923; Mausoleum van het huis van Oranje, 1923, H. van der Kloot Meyburg.
De Haarlemsche hofjes, 1910,
J. Craandijk.
De Bilt. Een Utrechtsch dorp in vroeger eeuw,
Everard Gewin.
Huis te Ilpendam, 1836,
G. van Ernst Koning.
Historische Kamper Kronijk, 1839,
E. Moulin.
Chronique Archéologique du Pays de Liège,
Diverse maandbladen.
Het huis van ouds genaamd Portugal te Delft, 1917,
K. Sluyterman.
West-Friesland's hoofdstad in vroeger eeuwen (Hoorn), 1908.
Dr J. J. Doesburg.
Bijdrage tot de geschiedenis van Venlo, 1914,
Henri H. H. Uyttenbroeck.

Alkmaar en omstreken, circa 1920,
Uitgave van „Alcmaria" V.V.V.
Roermond in de Middeleeuwen, 1909,
C. J. A. Meerdink.
Het klooster Bethlehem bij Doetinchem, 1903,
W. L. Bouwmeester.
Een bezoek aan een Nederlandse stad in de XIVde eeuw (Deventer), 1906, Dr F. B. Buitenrust Hettema.
Relation de tout ce qui s'est passé pendant le siège de Grave en l'année 1674, 1753.
Korte Kronijke der staat Deventer van de oudste geheugenisse af tot het vredejaar 1648, 1714, Arnold Moonen.
De oude klapbrug te Loenen aan de Vecht,
Diverse oude documenten.
De eerste levensjaren van de brandspuit (Nigtevecht), 1895.
Jhr J. A. F. Backer;
Iets over het onderwijs te Vreelend in vroegere tijden, 1902,
Jhr J. A. F. Backer.
Reglement op de bus te Tienhoven en Maarsseveen, 1785.
Huis te Honselaarsdijk, circa 1923, Uitgave Vereniging „Die Haghe", Th. Morren.
Oudheidkundig Genootschap „Niftarlake",
Alle verschenen jaarboekjes.
Bond Heemschut,
Diverse jaargangen.
Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde,
Diverse Jaarboeken.
De Buitenplaatsen aan de Vecht, 1948,
Dr R. van Luttervelt.
Schatkamer der Nederlandsse Oudheden, (63 kopergravures zonder tekst), Lud. Smids.
De dertiende penning, (overdruk weekblad voor privaatrecht etc. 1939), W. van Iterson.
Handwissel, dertiende penning en zilvergeld, (overdruk uit Versl. en meded. der Ver. tot uitgaaf der bronnen van het Oudvaderlandsch Recht, Deel IX afl. 3).
Het Regthuys (te Breukelen) 1877—1952,
J. Baas.
Korte beschrijving van huize Van Brienen te Amsterdam, 1947.

En nu ... rondom Amsterdam, 1944,
Ton Koot.
Beknopte geschiedenis van Muiden, 1953,
Dr L. Jansen en Drs C. S. van Diest.
Bouwkundig Weekblad Architectura, (Overdruk van 19 Sept. 1936, gewijd aan de Vecht);
Kasteel Heemstede bij Jutphaas, Catalogus van de verkoping in 1919;
De geschiedenis van Nederhorst den Berg, 1951,
J. Krol.
Tussen Vecht en Oude Rijn, 1952,
W. van der Pas.
De Rijksarchieven in Nederland, Overzicht van de inhoud van de rijksarchiefbewaarplaatsen, 1953.
1000 jaar dorpsleven aan de Vecht (Loenen), 1953,
Dr S. van der Linde; (verschijnt binnenkort).
Amersfoorts luisterrijk stadsherstel, 1953,
W. F. J. den Uyl.

Tot slot mogen wij ons verzoek nogmaals herhalen, oude boeken, brochures, kaarten enz. voor onze bibliotheek te willen afstaan, indien men zelf hierin geen belang stelt; vooral natuurlijk over de Vechtstreek, maar ook wanneer het andere delen van ons land betreft wordt onze bibliotheek hierdoor verrijkt. Ook oude jaarboekjes zijn steeds welkom, hoewel, sinds ons artikeltje in jaargang 1942, wel enige verbetering kan worden vastgesteld. Tracht U ook hiermee het aanzien van ons Genootschap te vergroten!

DE BIBLIOTHECARIS.

December 1953.

Niftarlake-literatuur.

BIJDRAGE TOT DE GESCHIEDENIS
VAN DE WIJBISSCHOPPEN VAN UTRECHT,

door J. F. A. N. Weyling.
(Archief Aartsb. Utr., deel 70).

Herhaaldelijk treden in de geschiedenis van ons gewest choorbisschoppen en ook wijbisschippen op. De choorbisschoppen waren helpers van de Bisschop bij zendingsarbeid en bestuur van uitgestrekte bisdommen. In de 9e eeuw zijn de eigenlijke choorbisschoppen verdwenen, wel bleef de naam voortleven; één der aartsdiakens was zo genoemd. Later kwamen hulpbisschoppen, de voorgangers van de wijbisschoppen, die omtrent het jaar 1300 optreden, zodat de Bisschop zelf maar zelden de wijdingen verricht. Als eerste wijbisschop van Utrecht treedt in 1312 op Jacob van Denmarcken. Zijn bevoegdheid en taak is het wijden van nieuwe kerken, kapellen, altaren, kerkhoven en de wijdingen toe te dienen. De meeste wijbisschoppen behoren tot een kloosterorde o.a. predikheren, Carmelieten Cistersiensers. Het grootste deel van het werk wordt ingenomen door de monografieën van Utrechtse wijbisschoppen. Zo vernemen wij dat Jacobus, bisschop van Suden, afkomstig was uit het geslacht Denmarcken, zogenoemd naar de heerlijkheid Denmarken bij Vinkeveen; deze was van de orde der Johanniters, en commandeur van Sinte Catharyne te Utrecht. Hij was ook verwant aan het Utrechtse geslacht Bole. Van Joannes Strote, die sedert 1334 wijbisschop van Utrecht was, vernemen wij werkzaamheden en reizen, o.a. wijdingen te Utrecht, de abdis van Oudwijk, hij kwam per schip te Maarssen, vertrok vandaar naar het Odulphusklooster in Stavoren.

Wij lezen ook de monographie van Boudewijn van Starckenborg, wiens graf zich bevindt in de kerk van Westbroek, een tombe van blauwe steen met het beeld van een bisschop. Rondom dit monument liggen nog vele vragen onopgelost, omdat volgens de necroloog van St. Servaas Boudewijn in dit klooster te Utrecht begraven ligt.

Een andere wijbisschop Jacobus de Wezep, was afkomstig uit Weesp, en wordt vermeld in 1397 en hij heeft in 1416 drie klokken van het Begijnhof te Haarlem gewijd. Een zijner opvolgers Mathias heeft het ontwijde kerkhof te Weesp gereconciliëerd. Deze Mathias ontving machtiging om zijn taak aan een ander over te dragen, wat ook in die tijd van Jacob van Wesep te Utrecht wordt vermeld. Op 6 Maart 1457 werd door de Wijbisschop Judocus of Joost de Kapel met altaar en kerkhof te Westbroek gewijd. Deze was, zoals zijn wapenschild bewijst, afkomstig uit het Utrechtse geslacht Borre. Onder Nicolaas van Nieuwland had te Muiden de abtswijding plaats van Gerrit van Mierlo, abt van St. Paulus te Utrecht in 1574. R.

„Tussen Vecht en Oude Rijn."

Naar aanleiding van het eeuwfeest van de R.K. parochie van Kockengen heeft de Heer W. van der Pas een beschrijvende geschiedenis van Noordwest Utrecht geschreven, die in 1952 door „Het Spectrum" te Utrecht onder bovengenoemde titel uitstekend verzorgd is uitgegeven en waarvan wij de lezing gaarne aanbevelen.

De schrijver heeft zijn taak zeer ruim opgevat. Na een beschrijving van de oudste gegevens over land en volk geeft hij een beschouwing over de ontginningsgeschiedenis van het Noordwestelijk veengebied, waarbij helaas het betoog van Dr Heeringa in Nijhof's Bijdragen (Jaargang 1929) is gevolgd. De hypothese van Heeringa, dat de ontginning van het grote veengebied in en rond Mijdrecht gelijktijdig is geschied vanuit de Vechtstreek, het Noorden en het Zuiden is niet alleen onbewezen, maar ook zeer onwaarschijnlijk, als men de radiale richting der afwateringen, de ouderdom van Mijdrecht en de moderne opvatting over het ontstaan dezer lage veengebieden in aanmerking neemt. Het doet wel wat al te modern aan, wanneer Heeringa voor dit grote gebied ter verklaring van zijn veronderstelling een soort van stormloop vanuit vele richtingen op een centraal punt moet te hulp roepen. De mening van de schrijver, dat de kerk van Mijdrecht vermoedelijk de moederkerk is geworden voor alle latere parochies in die streek is met de opvatting van Heeringa ook moeilijk te verenigen. In dit verband zouden wij het boek van Dr C. J. van Doorn handelende over „Het oude Miland en zijn waterstaatkundige ontwikkeling" in de bijzondere aandacht van de schrijver willen aanbevelen. Veel waarschijnlijker lijkt het, dat het uitgangspunt van de ontginning wel degelijk in het Mijdrechtse gebied zelf heeft gelegen en dat de Bisschop of het Kapittel van Sint Jan te Utrecht daarbij de leiding heeft gehad.

Tegelijkertijd of niet lang daarna heeft de adel uit de aangrenzende gebieden zijn macht ten koste van dit oorspronkelijk bisschoppelijk domein weten uit te breiden, waardoor het steeds meer in het leenstelsel werd opgenomen.

Daar het gehele Mijdrechtse gebied in de tiende eeuw of daaromtrent een bisschoppelijke grondheerlijkheid zal zijn geweest, ontmoeten wij er geen inheemsche oude vrije adel; voorzover tenminste onze bronnen reiken. Er zal zich dus alleen een dienstmanschap hebben kunnen ontwikkelen ten behoeve van het bisschoppelijk beheer. In andere gedeelten van het Sticht heeft wel een vrije oude adel bestaan, waarvan zeker een deel als welgeboren mannen van Sint Maarten in de ministerialiteit van het Sticht is opgegaan. Dit doet de schrijver bij zijn beschrijving van het volk in het geheel niet uitkomen, en hij geeft daarmee de indruk de standenorganisatie in het onderhavige ontginningsgebied ten onrechte als geldend ook voor het overige Sticht te willen beschouwen.

Na de Middeleeuwen behandelt de schrijver in het tweede deel Noordwest Utrecht tijdens de Republiek; wij lezen hoe door de onrustige toestanden in de zestiende eeuw het kerkelijk leven is achteruitgegaan. De Hervorming is er zeer laat doorgedrongen; voornamelijk omdat de meeste ambachtsheren het oude geloof bleven aanhangen en beschermen, hetgeen niet kon verhinderen, dat de parochie Kockengen tenslotte toch omstreeks 1606 het onderspit delfde; twintig jaar na het betrekkelijke besluit van de Utrechtse staten.

De Contra-Reformatie deed al spoedig haar invloed voelen en zo verschenen er in het Noord-westelijk gebied verschillende statiën: Mijdrecht (ca. 1630), Vinkeveen-Waverveen (ca. 1630), Loenersloot (1652), Teckop (1653) en Uithoorn (1656), die er het voortbestaan van het Rooms-Katholicisme hebben verzekerd, al ging haar pad voorlopig nog niet over rozen. Daarbij kwamen nog de interne moeilijkheden met het Jansenisme, die pas omstreeks 1715 een einde vonden met de afscheiding der Oud-Katholieken.

Bij de lotgevallen van de streek in de oorlogsjaren van 1672—1674 vermeldt de schrijver ten onrechte, dat het kasteel Loenersloot door de Fransen werd opgeblazen.

De achttiende eeuw bracht een betrekkelijk rustige tijd op

kerkelijk gebied, die door de afkondiging van de rechten van de mens in 1796 niet diepgaand werd beroerd.

Na het herstel van de bisschoppelijke hierarchie was de positie der Rooms-Katholieken in Kockengen nog niet gemakkelijk en ging het nog wel eens hard tegen hard, maar in 1879 werden de moeilijkheden met de „afgescheidenen" tot een oplossing gebracht. Sedert dien heeft de parochie van een voortdurende vrede genoten en het is dan ook te begrijpen, dat dit boek een uiting van vreugde over het 100-jarig bestaan van de parochie is geworden.

De schrijver is er in geslaagd ons, vooral in de laatste eeuwen, een levendig beeld van de godsdienstige en maatschappelijke toestanden van een kleine plattelandsgemeenschap te geven.

Het boek is uitstekend geïllustreerd en bevat aan het einde als bijlagen: een lijst van de ambachtsheren van Kockengen (1394—1950); een lijst van de pastoors van Teckop (1653—1852), en een van de pastoors van Kockengen (vanaf 1852), alsmede een lijst van de burgemeesters van Kockengen (vanaf 1826).

MARTINI BUYS.

ABCOUDE - HEILIGE BUURT

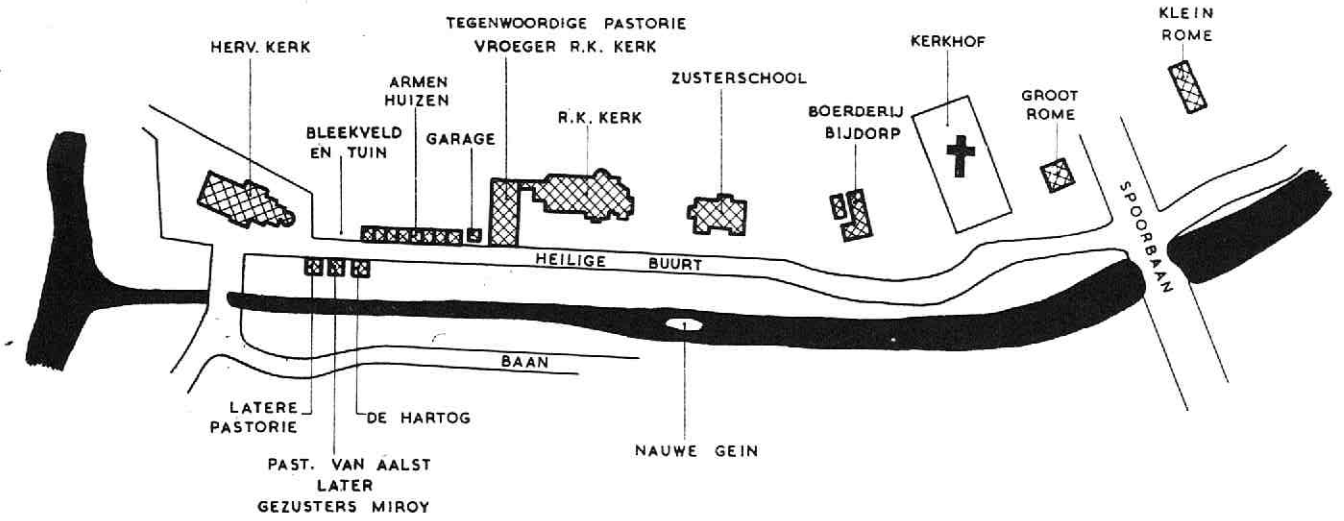

Oude Koopbrieven uit Abcoude.

Lange tijd geleden vergunde de Heer Gielissen, wonende in de vroegere „Heilige buurt" die sinds enige jaren verdoopt is in Kerkstraat, mij de koopbrieven van zijn huis, waarin thans de Heer Lutz woonachtig is, in te zien. Het bleek mij dat uit dergelijke oude papieren bijzonderheden te putten zijn die omtrent het plaatselijk bestuur, de geschiedenis der plaats, voor genealogisch onderzoek of om andere redenen van waarde kunnen zijn.

Op vijf Mei 1665 doen Isaak van Roijensteijn Schoudt, Albert Jansen Pos ende Boudewijn Jacopsen Helling schepenen in Proostdij en Eerw. Heeren Decanum en Capitulariën van St. Peters Kerck tot Utregt, geregte tot Abcoude, condt allen luijden dat voor ons gecomen ende gecompareert is Aert Dircxen Cramer wonende in onsen Dorpe verklarende hij comparant voor hem en sijnen erven wettelijcken te cedeeren transporteeren en in eijgendom over te geven aan en ten behoeve van Anthonius Dingemans en Jan Dingemans 't samen als ijder voor de helft seeckere huijsinge ende schuur met beplantingen en bepotingen daarop staande en gelegen in de Gerechte voorg: (bovengenoemd) streckende tsamen voor van de straat tot agter in 't Gijn, daar Oostwaarts IJsbrant Cornelisz grutter ende westwaarts de erfgenamen van Mr Jan Visscher [1]) naast gelegen zijn, met lasten van Huysgeld etc. etc. Hebben wij Schout en schepenen voornoemd desen besegelt en ondergeteekent op den vijfden

[1]) Vroeger werden de chirurgijns Meester genoemd, het zou hier ook schoolmeester kunnen betekenen aangezien er toen in Abcoude een Roomse Kostschool was (Zie Jaarboekje 1926, Grevenstuk: de Parochie van de H.H. Cosmas en Damianus).

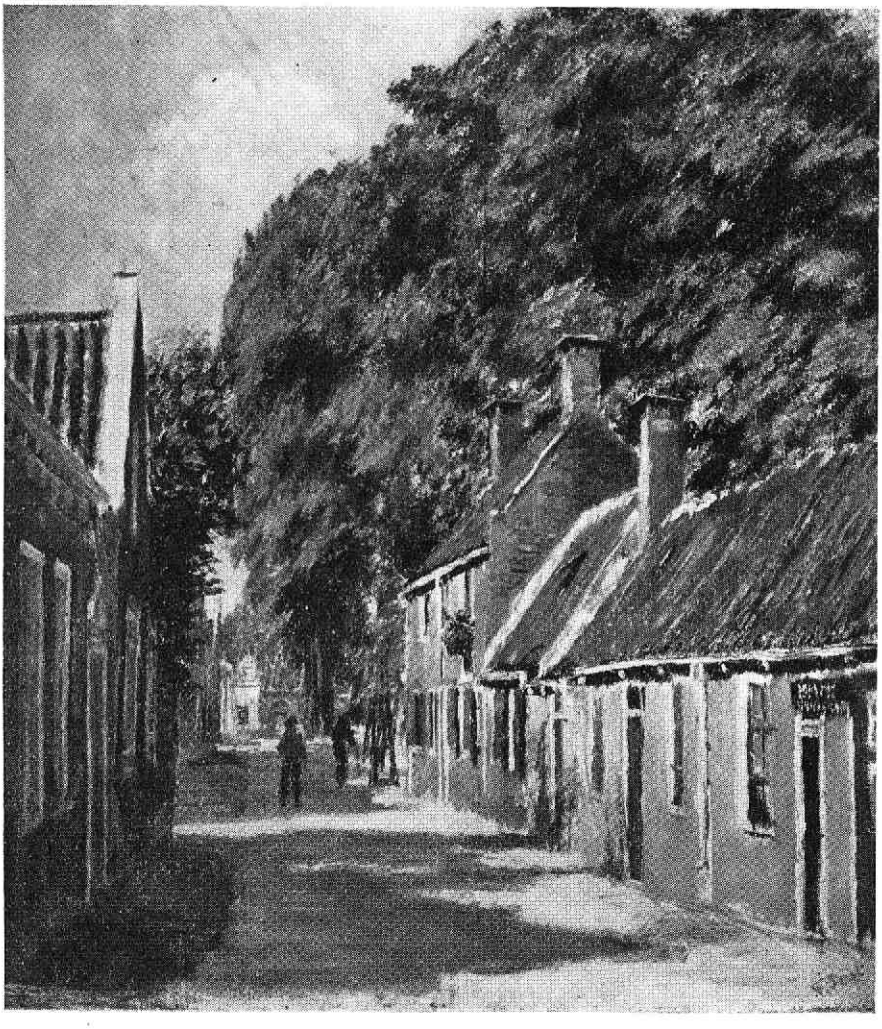

Mei 1665. Op 29 Nov. 1699 oude stijl [1]) wordt dit huis weder verkocht Schout was toen Johannes Gousset, schepenen Cornelis Langendijk en Willem Rijcken.

Het wordt getransporteerd aan en ten behoeve van Cornelis Vennix daar oostwaarts de grutterij en westwaarts de erfgenamen van den Heer Baackman naast gelegen zijn. In het jaar 1716 op 7 Dec. verklaren omtrent dit huis Adam de Weerdt en Ursula van Aelst eghtelieden dat sekere huijsinge grenzende ten oosten aan de erven van Jacob IJsbrantsz [2]) ten westen de Wed. Cornelis Baackman door de Wed.e en voogden van onmondige kinderen van Cornelis Vennix op ons getransporteert, geenszins aan hen is behoorende maar aan onsen soon de Eerw. Heer Theodorus van Aelst [3]) die het heeft betaald en zijn naam ten effecte van dit transport pro forma heeft geleend weshalve sij afstand doen.

Op 15 Febr. 1762 verkopen Jacoba en Johanna Agnes de Weerd seeckere huijsinge naast de grutterije, zij hadden dit huijs als erfgenamen van hare zuster Anna Johanna de Weerd verkregen. Anna Johanna was het huijs aangekomen bij prelegaat uit de goederen van wijlen de Heer Theodorus van Aelst pastoor te Abcoude.

Op 17 Juni 1762 compareert voor Philippus Hoogeveen Schout en George Hofman en Jan van Kroonenburgh Scheepenen de Juffrouwen Jacoba de Weerd en Johanna Agnes de Weerd die verklaarden te cedeeren transporteeren aan Maria Johanna en Geertruida van Miroy een huis en erve belend ten oosten de grutterij ten Westen de huijsinge waarin de pastoor van de R.K. gemeente

---

[1]) Oude stijl ook wel Juliaansche Kalender naar Julius Caesar genoemd was de tijdrekening die in vroegere eeuwen gevolgd werd. Deze was echter nit juist, waarom Paus Gregorias XIII deze in het jaar 1582 liet herzien. Zij werd echter ingevoerd in een tijd van hevige godsdiensttwisten waardoor de invoering hier en daar niet vlot ging. In katholieke landen werd deze nieuwe tijdrekening algemeen gevolgd, in Nederland echter heeft het tot 1700 geduurd voor zij in alle provincies gebruikt werd. Vandaar dat in officiële stukken zoals hier aangegeven wordt welke tijdrekening gevolgd is.

[2]) Deze is de zoon van de in de eerste akte genoemde IJsbrant Cornelisz. In vroeger eeuwen hadden zeer veel mensen nog geen achternaam. Zij werden toen nader aangeduid door achter hun voornaam de voornaam van hun vader te plaatsen zoals hier gedaan is.

[3]) Hier doet zich het merkwaardige geval voor dat de zoon de geslachtsnaam zijner moeder aanneemt. Zulks geschiedde in vroegere tijd meerdere malen.

is wonende, ten andere de helft van een ledig erf geappropieert tot een tuintje en bleekveld [1]) schuin over voorz: huijs gelegen belend ten oosten de groote tuin van de kerkmeesterij van de R.K. kerk.

In 1780 verzoeken de geestelijke dochters van de Roomsche Godsdienst Johanna en Geertruij Miroij om dispensatie van het placaat van 17 Dec. 1644 d.w.z. om over hare goederen te mogen beschikken als in dit verzoekschrift vermeld, n.l. om na haar beider overlijden aan de Roomsche Kerk hun huijsinge erve grond met een daartegen over gelegen bleekveld te mogen vermaken. Dit verzoekschrift werd op 6 Dec. 1780 toegestaan.

Op 14 Dec. 1780 maken zij hun testament bij de Utrechtsche Notaris Buddingh ten huize van comparanten, onder de geregte van Abcoude.

In 1833 op 28 Maart wordt het huis alleen dus zonder tuin en bleekveld door kerkmeesters van de R.K.-kerk in openbare veiling verkocht aan Pieter Rotteveel; pastoor was toen Eduardus Antonius Beguinet. In 1850 verkoopt P. Rotteveel het aan E. Fluit, in 1853 verkoopt E. Fluit het aan Dirk van Veen.

Deze simpele akten van verkoop geven een schat van bijzonderheden over Abcoude in vroeger jaren:

1e. het feit dat de grutterij minstens 3 eeuwen oud is en steeds als zodanig is gebleven. Schrijver dezes is daar vaak in zijn prille jeugd geweest, toen de Heer A. Hogervorst eigenaar der zaak was en hij met bewondering keek naar het paard dat maar voortdurend in een cirkel voor de rosmolen liep, die boekweit vermaalde tot grutten.

De Heer A. Hogervorst werd opgevolgd door diens zoon en kleinzoon, thans woont de Heer de Hartog in dit perceel.

2e. geven deze akten van verkoop de namen der schouten en schepenen in die tijdvakken benevens de namen der opvolgende eigenaren en der naburige percelen, hetgeen voor beoefenaren van genealogie van waarde kan zijn.

3e. enige belangrijke aanvullingen van de geschiedenis der Parochie van de H.H. Cosmas en Damianus zoals die beschreven is in het jaarboekje 1926 door Grevenstuk. Ofschoon niet in bovengenoemde akte van verkoop vermeld maak ik van deze

---

[1]) Op dit terrein staat het tegenwoordige patronaatsgebouw. Voor de stichting van dit gebouw was het nog een tuin door wijlen de Heer G. Bane als groentekweekerij gebruikt.

gelegenheid gebruik om ene verbetering en aanvulling te geven van het artikel van Grevenstuk. Hij schrijft daarin op blz. 36: Pastoor Vennicx (1672—1716) liet een schuur timmeren door hem als kerk gebruikt. „Een pastorie was er niet" (blz. 30). Uit de akte van 1716 blijkt dat het huis naast dat van Gielissen verkocht werd ten behoeve van de pastoor Theodorus van Aelst.

Op blz. 26: „later is er nog het St. Andries-altaar bijgekomen". Dit is onjuist, zodat indien dit ook zo in het door Grevenstuk aangehaalde memorie boek staat beschreven, deze aantekening daarin waarschijnlijk in latere jaren zal ingeschreven zijn, want de Stichtings akte [1]) luidt als volgt: Fundatie der vicarie van het altaar van den Apostel Jacobus binnen de Kerk van Abcoude In de jaere van die geboorte desselfs ons Heeren duijsent vijfhonderd en twee, regnerende onser aller heijlichste vader Alexander by der gratie Godts paus van Rome, compareerde voor mij openbaer notaris en getuijgen, die eerbaren ende wijsen Jacob Jansz alias [2]) Jacob Leeuw ende Petronella Boudewijns dochter sijne geechte wijve overmerckende die cortheijt haers levens, gebieden sij Jacob ende Petronella voorz: tot vermeerdernisse van der dienste Godts, tot lavenisse harer beijder ende harer ouders zielen, tot een fundatie, erectie van eenen eeuwighe officie te bedienen bij dergeene die daertoe gepresenteert sal worden in maniere hier verclaert op St. Jacobs altaere staende binnen de voorz: Kerk van Abcoude en nergens elders.

Op blz. 35 schrijft Grevenstuk: „de (Katholieke eere)dienst werd in dien tijd in boerenwoningen en schuren en dikwijls ook op de hofstede Overstigt . . . gehouden". Jaren geleden vroeg mij kapelaan J. C. van der Loos, die veel over Amstelland heeft geschreven, of mij deze hofstede Overstigt [3]) bekend was. Ik moest het antwoord hierop schuldig blijven.

Onlangs voor een genealogisch onderzoek de notariële protocollen van Ouderkerk a.d. Amstel naziende, vond ik dat dat deze hofstede gelegen was in de Oude-Bullewijk aan de tegenwoordige Amsterdamse straatweg ter plaatse waar nu de boerderij van de Erven Buts gelegen is.

Op blz. 32 en 33 schrijft Grevenstuk, dat Pater Brixius, die in

---

[1]) De volledige akte bestaat uit 4 folio vellen berustende in het oud-archief van Amsterdam lade 1 no. 4

[2]) Anders genoemd.

[3]) Analoog met hofstede over Holland nabij Nieuwersluis.

de Bijlmer preekte, opgevolgd werd door zekere van Baern en dat „zijne dienstmaagd huis en kerk in brand stak". Op oude kaarten van Le Roij en Beeldsnijder is dit kerkje aangegeven. Het stond in de lage Bijlmer niet ver van Gaasperdam. Waar was nu de R.K. pastorie vóór de reformatie. Volgens mij was dit het huis waar in vroeger jaren de wagenmakerij van Kroonenburg gevestigd was en thans een melkzaak is. Ik grond dit vermoeden op het feit dat recht tegenever dit perceel zich aan de Noordzijde der hervormde kerk een nis bevindt die dicht gemetseld is en waarschijnlijk als ingang voor de geestelijken gediend heeft. Wanneer wij nu kunnen vaststellen, dat de twee kerken en de twee pastorieën in elkaars onmiddellijke nabijheid aan de zelfde weg staan, evenals het bleekveld met tuin, dat aan de R.K. kerkmeesterij door de geestelijke zusters vermaakt is, die eveneens aan die weg woonden; dat de kleine huisjes die aan het R.K. armbestuur toebehoorden doch die nu gesloopt zijn, met de daarachter gelegen grote tuin der latere R.K. pastorie eveneens aan die weg liggen; dat er iets verder aan die weg ene hofstede gestaan heeft genaamd „Groot Rome" en thans nog aan die weg ene Hofstede staat „Klein Rome" genaamd, dan is het niet vreemd, dat de volksmond deze weg „de heilige buurt" genoemd heeft, zoals elk oud Abcouder zich nog herinneren zal. Deze naam is helaas veranderd in „Kerkstraat", zoals ook „de Baan" [1]) veranderd is in „Stationsstraat". Het verzoek van enkele bewoners onlangs aan het gemeentebestuur gedaan om de Hein Kuitenstraat te verdopen in Brugstraat, is gelukkig afgewezen. Dit is een bewijs dat er thans ene andere mening bij het bestuur der gemeente heerst, want B. en W. voerden als argument aan dat men niet moet uitroeien wat in de historie wortelt.

W. H. KOOMANS.

Bloemendaal.

---

[1]) Deze naam herinnert aan „de Caetsbaan" die daar in vroeger eeuwen gestaan heeft. In een protocol van Nots. Veenman (1685—1705) lezen wij van een huis geslagen aan de Caetsbaen, in Abcoude staten gerecht. (Abcoude staten gerecht is het vroegere Abcoude-Baambrugge, Abcoude St. Pieters gerecht is het vroegere Abcoude Proostdij).

Het Museum te Weesp.

Het is bij de leden van „Niftarlake" misschien niet bekend, dat Weesp een museum heeft; maar vanaf 1911 bezit Weesp een museum, hetwelk gevestigd is in het stadhuis; de laatste excursie van „Niftarlake" naar Weesp is geweest in 1927. Oprichter van het museum was Burgemeester O. E. Cleveringa. Van 1911 tot en met de tweede wereldoorlog wist men wel van het bestaan van het museum en een klein deel van de inwoners en enkele daarbuiten hadden het ook wel eens gezien, maar de toegang tot het museum gaf moeilijkheden. Er waren officiëel geen tijden bepaald, waarop het museum geopend was voor het publiek en een bezoek hing grotendeels af van de goedwillendheid van de stadhuisbode. Vaak waren er belemmeringen in de vorm van schoonmaak, geen gunstige gelegenheid enz. en niets drukte de belangstelling meer dan de teleurstelling als een voorgenomen bezoek weer niet kon doorgaan.

Na de bevrijding in 1945 is hierin verandering gekomen. De toenmalige burgemeester van Weesp, de Heer M. Datinga, heeft een college gevormd van vijf persoen en daaraan de belangen van het museum en nog andere zaken toevertrouwd. De naam van dit college is „Kunsthistorisch college van advies te Weesp".

Door dit college zijn in overleg met burgemeester en wethouders de bezoektijden voor het museum nu geregeld en *vastge*steld. Iedere eerste Zaterdagmiddag en iedere derde Woensdagmiddag van elke maand vanaf 3 uur kan onder leiding van het reeds genoemde college een rondgang gemaakt worden. Voor elk tussentijds bezoek kan een afspraak worden gemaakt.

In 1946 is het museum door het college gereorganiseerd met financiële steun van Rijk en Gemeente. Een betere opstelling is verkregen door het aanschaffen van verschillende vitrines, waarin de museumstukken beter tot hun recht komen, stofvrij zijn en buiten het bereik van het publiek blijven.

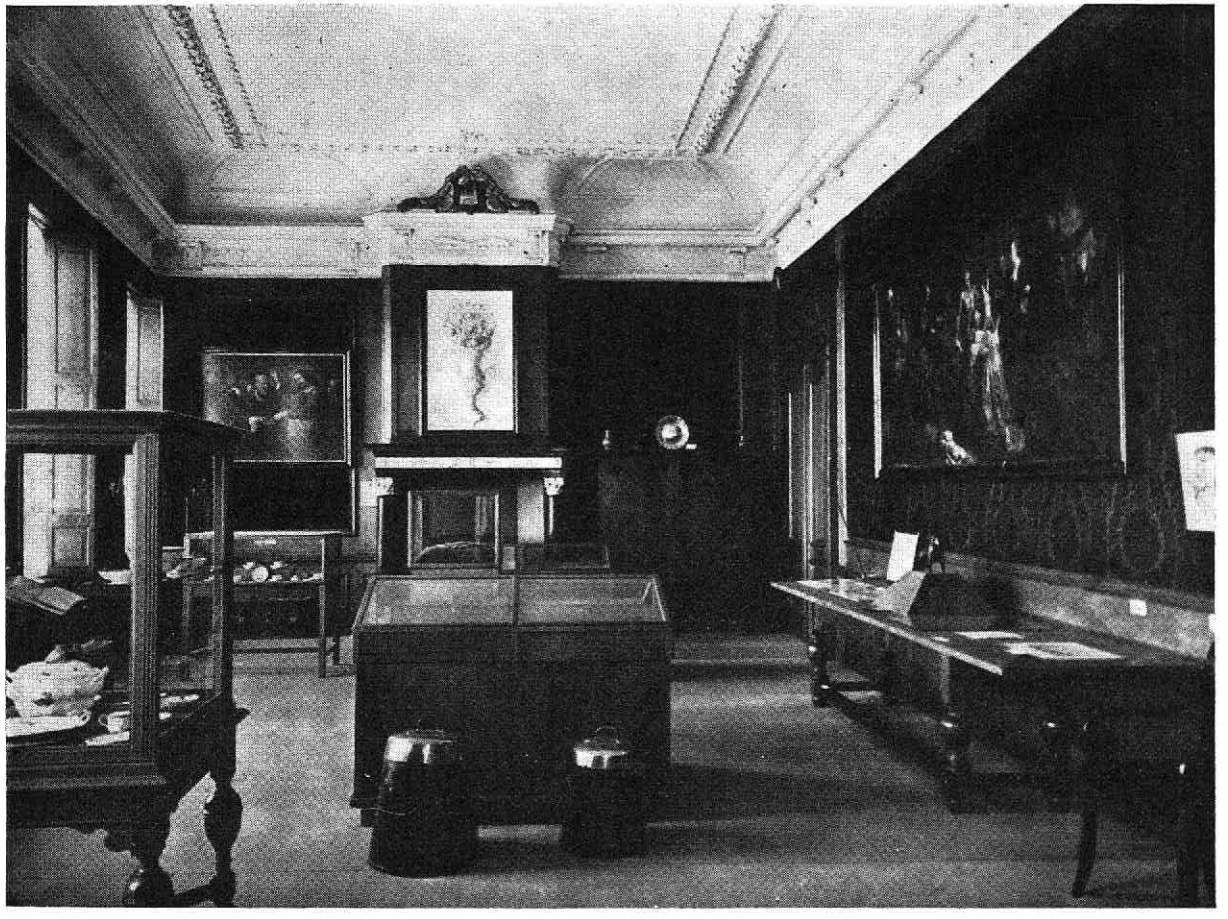

Het museum is niet groot, maar de inhoud is zeer waardevol, niet wat betreft de tegenwoordige prijsbepaling van „antiek", maar naar de culturele waarde. Verschillende stukken zijn al eens uitgeleend geweest voor tentoonstellingen, zo o.a. aan het Rijksmuseum de bronzen veertiende eeuwse aquamanile voor „Uit de schatkamers der Middeleeuwen" in 1949; aan het Haagse Gemeentemuseum twee zilveren schilden van het Korendragersgilde (1648) voor „Vier eeuwen Nederlands zilver" in 1952; aan het museum „Willet-Holthuysen" te Amsterdam Weesper porselein (1757—1771) voor „Het Nederlands porselein" in 1952.

Het museum bevat uitsluitend voorwerpen, die in Weesp gemaakt, geschilderd, gebruikt of gevonden zijn. Het is niet de bedoeling van het Kunsthistorisch College om er een rariteitenverzameling van te maken, waar elke inwoner naar toe kan brengen, wat hij thuis kwijt wil; soms wordt daar wel eens een heel klein beetje de hand mede gelicht.

Hierboven deelde ik U reeds iets mede over enkele objecten, die er in het Weesper museum te zien zijn. In de volgende regels wordt wat nader ingegaan op de verzameling om U alvast een denkbeeld te geven van hetgeen U zult zien als U het museum bezoekt, hetzij als particulier of b.v. bij gelegenheid van een excursie van „Niftarlake".

Van Gijsbert Jansz. Sibilla zijn enkele schilderijen, waaronder een van grote afmetingen, aanwezig. G. J. Sibilla, geboren te Weesp omstreeks 1597, overleden aldaar in 1660, kunstschilder, was burgemeester van Weesp in de jaren 1634, 1637, 1640, 1644 en 1647. De meeste schilderijen van hem zijn geïnspireerd op de Bijbel, zoals b.v. het grote doek „Salomo's rechtspraak" (1635), Abraham's offer (1650), Boas en Ruth (1650), Christus en de Cijnspenning (1640), en de dood van Johannes de Doper (1640).

Van de schilder L. Moritz (1773—1850) zijn twee schilderijen aanwezig uit het jaar 1821.

Van de schilder Simon de Vlieger, te Rotterdam geboren en in Weesp op 13 Maart 1653 gestorven — de laatste jaren van zijn leven woonde hij te Weesp — zijn twee prenten aanwezig en sinds kort een schilderij als bruikleen van het Rijksmuseum.

Van het Weesper porselein (1756—1771), waarvan de fabrikant was Graaf van Gronsveld Diepenbroick Impel (19 November 1715—15 November 1772) is een kleine maar aparte collectie in het museum opgesteld. U weet het misschien wel, dat na het

Weesper- het Loosdrechtse porselein kwam (1771—1784), waarvan Ds Joh. de Mol de fabrikant was. Hopelijk zijn er onder de lezers, die de tentoonstelling van Nederlands porselein in het museum Willet-Holthuysen te Amsterdam bezocht hebben. Daar was een keurcollectie Nederlands porselein aanwezig, uniek in de geschiedenis.

Het museum bezit verder nog een prachtige verguld zilveren schuttershalskraag (1410), een wederdoperspenning (1534), de reeds genoemde zilveren begrafenisschilden (1648) van het korendragersgilde en de bronzen aquamanile uit de veertiende eeuw in de vorm van een ram; verder een plattegrond van Weesp geschilderd op paneel door Cornelis Anthonisz (1551) en nog tal van voorwerpen, prenten, zegels, charters en boeken voor de geschiedenis van Weesp van belang.

Indien het mogelijk is krijgt de museumbezoeker ook altijd nog de gelegenheid het mooie stadhuis, gebouwd door Jacob Otte Husley van 1772—1776, van binnen te bezichtigen, zoals de vestibule met vierschaar, de mooie met marmer bevloerde burgerzaal, de voormalige vroedschapszaal thans museumzaal, de rechtszaal thans raadzaal en de vroegere burgemeesterskamer thans secretariskamer. Als U gelegenheid hebt, komt dan het Weesper museum bezoeken! U zult er geen spijt van hebben.

G. LINDEBOOM,

Secretaris-penningmeester van het Kunsthistorisch College van advies te Weesp.

INHOUD

1. Bestuur van het Genootschap V
2. Ledenlijst VII
3. Jaarverslag XIII
4. Rekening van de Penningmeester XV
5. Excursieverslag XVI
6. Onze biliotheek XXVI
7. Niftarlake-literatuur XXXI

I. Oude koopbrieven uit Abcoude, door W. H. Koomans .. 1
II. Het museum te Weesp, door G. Lindeboom 7